

УДК 342.951: 347.22: 34.096
DOI <https://doi.org/10.32782/app.v70.2022.21>

С. О. Грицай
orcid.org/0000-0003-0051-6149
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін
Інституту права та суспільних відносин
Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

ВІРТУАЛЬНИЙ АКТИВ В УКРАЇНІ Є ЗАСОБОМ ПЛАТЕЖУ?

Вступ. «Запуск ринку віртуальних активів – це потужний фактор економічного росту України. Його розвиток сприятиме створенню нових робочих місць, залученню інвестицій та посиленню конкурентоздатності нашої юрисдикції в міжнародному просторі. Водночас подальша розбудова цієї галузі потребує проактивної державної позиції та співпраці зі спільнотою фахівців. [...] Переконали, що Україна зможе бути попереду інших країн у сфері віртуальних активів», – таку думку висказав заступник Міністра цифрової трансформації з питань розвитку ІТ (Мінцифра спільно з криптоспільнотою презентували стратегію розвитку ринку віртуальних активів, 2021).

Директор Департаменту стратегії та розвитку Національного Банку України зазначив, що віртуальні активи стануть вагомим явищем у державному управлінні та відносинах між людьми протягом наступних 5-и років. Тому Національний Банк України як незалежний регулятор зацікавлений у тому, щоб зробити подальші процеси з використанням віртуальних активів максимально зручними, безпечними, а також вигідними для усіх стейкхолдерів ринку та населення України (Мінцифра спільно з криптоспільнотою презентували стратегію розвитку ринку віртуальних активів, 2021).

Авіаперевізник ОАЕ Emirates планує використовувати передові цифрові рішення, такі як блокчейн, метавесвіт і криптовалюта, в рамках своєї стратегії швидкісної та більш гнучкішої комунікації з клієнтами. Авіакомпанія зі штаб-квартирою в Дубаї буде наймати нових співробітників для метавесвітних і не-взаємозамінних токенів, також відомих як NFT, в спробі розробити додатки для моніторингу потреб клієнтів, заявив головний виконавчий директор Emirates Адель Ахмед Аль-Редха на прес-конференції ЗМІ на Аравійському туристичному ринку. Також виконавчий директор повідомив, що Emirates планує використовувати Біткойн як платіжний сервіс, додаючи колекціонування NFT на веб-сайтах компанії для торгівлі (Dubai Airline Emirates Embraces Digital Currencies and Metaverse to Attract New Customers, 2022).

Вихідні передумови та огляд літератури. Верховна Рада України прийняла 17.02.2022 року Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX (надалі – Закон 2074) (Про віртуальні активи, 2022). Який був 15.03.2022 року підписаний Президентом України, після врахованих змін, згідно його раніше поданих пропозицій (Пропозиції Президента України до Закону «Про віртуальні активи», 2020). Згідно п. 1 Розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону 2074, сам закон набере чинності (Пояснювальна записка до Проекту № 7150 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування обороту віртуальних активів в Україні», 2022): а). з дня набрання чинності закону України про внесення змін до Податкового кодексу України, щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами; б). впровадження Державного реєстру постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, про що додатково зазначено у п. 2 Розділу VI Прикінцеві та перехідні положення, як обмеження в можливості застосування санкцій передбачених статтею 23 Закону 2074. Для виконання приписів п. 1 Розділу VI Закону 2074 та з метою введення його в дію (Порівняльна таблиця до Проекту № 7150 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України, щодо оподаткування операцій з віртуальними активами», 2022), Верховна Рада України 13.03.2022 року зареєструвала законопроект № 7150 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами» (надалі – Законопроект 7150) (Проект № 7150 Закону Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами, 2022).

Мета статті. Провести дослідження спрямоване на вивчення віртуального активу, з точки зору використання його як засобу платежу, а також використання як предмет обміну на майно (товари), роботи (послуги) та встановлення існуючих фінансово-економічних механізмів сприяючих цьому.

Виклад методики. При проведенні дослідження використовувалися: загальнонаукові методи дослідження – дедукція та індукція, синтез та аналіз, наукова абстракція, системний підхід; спеціально – юридичні методи пізнання – формально правовий; правове прогнозування, ретроспективний та порівняльно правовий метод; методологічне обґрунтування сутності, природи та структури термінології, що є об'єктом дослідження.

Результати дослідження. Виходячи з запитальної теми статті «Віртуальний актив в Україні, є засобом платежу?» та поставленої мети нашого дослідження, з самого початку зазначимо, що правовий статус віртуальних активів визначений у частині 7 статті 4 Закону 2074, та має наступну трактовку: «Віртуальні активи не є засобом платежу на території України та не можуть бути предметом обміну на майно (товари), роботи (послуги)».

Але чи все так однозначно, як формально представлено у законодавчих нормативах, ми і спробуємо розібратися у нашому дослідженні.

1. **Визначення та правове врегулювання віртуальних активів.** Державне регулювання ринку віртуальних активів – здійснення державою в особі Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (надалі – НКЦПФР) (Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, 2011) та Національного банку України (надалі – НБУ) (Про Національний банк України, 1999) комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком віртуальних активів, регулювання правил функціонування постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, а також заходів щодо запобігання і протидії зловживанням і порушенням на ринку віртуальних активів (п. 1 ст. 16 Закон 2074).

Державне регулювання у сфері обороту забезпечених віртуальних активів, що забезпечені валютними цінностями (ЗВА(ВЦ)), у межах своїх компетенцій, здійснює – Національний банк України (надалі – НБУ).

Державне регулювання у сфері обороту віртуальних активів, крім ЗВА(ВЦ), зокрема і щодо забезпечених віртуальних активів, що забезпечені цінним папером або деривативним фінансовим інструментом (ЗВА(ФІ)), у межах своїх компетенцій, здійснює – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (надалі – НКЦПФР).

Закону 2074 формує власний поділ віртуальних активів, який не схожий з загальноприйнятим у спільноті що має відношення до криптоіндустрії:

- *віртуальний актив* – нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав (п. п. 1 п. 1 ст. 1 Закону 2074); Віртуальні активи є нематеріальними благами, особливості обороту яких визначаються Цивільним кодексом України та цим Законом. Віртуальні активи можуть бути незабезпеченими або забезпеченими. (п. 1 ст. 4 Закону 2074);

- *забезпечений віртуальний актив* – віртуальний актив, що посвідчує майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав (п. п. 3 п. 1 ст. 1 Закону 2074); Забезпечені віртуальні активи посвідчують майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав (п. 3 ст. 4 Закону 2074);

- *незабезпечений віртуальний актив* – віртуальний актив, що не посвідчує жодних майнових або немайнових прав (п. п. 6 п. 1 ст. 1 Закону 2074); Незабезпечені віртуальні активи майнових прав не посвідчують (п. 2 ст. 4 Закону 2074);

У свою чергу, забезпечений віртуальний актив, як вже фінансовий віртуальний актив, формує два окремих напрямку вже свого внутрішнього розподілу, на: забезпечений валютними цінностями та забезпечений цінними паперами або деривативним фінансовим інструментом (п. 6 ст. 4 Закону 2074):

- емітований резидентом України забезпечений віртуальний актив, що забезпечений валютними цінностями (далі – ЗВА(ВЦ));

• емітований резидентом України забезпечений віртуальний актив, що забезпечений цінним папером або деривативним фінансовим інструментом (далі – ЗВА(ФІ)).

2. *Постачальники послуг з обороту віртуальних активів*. Суб'єкти господарювання усіх форм власності мають право провадити діяльність постачальника послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, за умови виконання вимог, визначених Законом 2074 (п. 1 ст. 18 Закону 2074).

Діяльність постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, допускається виключно за умови отримання дозволу на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів відповідного виду, визначеного Законом 2074 (п. 2 ст. 18 Закону 2074).

Суб'єктам господарювання дозволяється провадити більше одного виду діяльності постачальника послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, за умови отримання дозволу на надання кожного відповідного виду послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів (п. 3 ст. 18 Закону 2074).

Постачальники послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, – виключно суб'єкти господарювання – юридичні особи, які провадять в інтересах третіх осіб один або декілька з таких видів діяльності: 1). зберігання або адміністрування віртуальних активів чи ключів віртуальних активів; 2). обмін віртуальних активів; 3). переказ віртуальних активів; надання посередницьких послуг, пов'язаних з віртуальними активами (п. п. 8 п. 1 ст. 1 Закону 2074);

Постачальником послуг може бути іноземна юридична особа, яка є учасником ринку віртуальних активів, за правом іноземної держави провадить діяльність як постачальник послуг у порядку та на умовах, визначених Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку з урахуванням вимог та обмежень, визначених цим Законом (п. 6 ст. 9 Закону 2074).

У деяких випадках не є обов'язковим отримувати дозвіл на провадження діяльності з обороту віртуальних активів, а у деяких, потрібно додатково мати відповідну ліцензію:

видача дозволу на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів ЗВА(ФІ) – у встановлених НКЦПФР випадках та порядку, професійні учасники ринків капіталу мають право на провадження відповідного виду діяльності постачальника послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, без отримання дозволів, передбачених Законом 2074 (п. 17 ст. 19 Закону 2074);

випади дозволу на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів ЗВА(ВЦ) – а) постачальник послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, який є банком, має право надавати послуги, пов'язані з оборотом ЗВА(ВЦ), на підставі банківської ліцензії та дозволу на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів; б) постачальник послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, який є небанківською фінансовою установою, має право надавати послуги, пов'язані з оборотом ЗВА(ВЦ), на підставі ліцензії НБУ на здійснення валютних операцій та дозволу на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів (п. 16 ст. 19 Закону 2074).

Нагляд за діяльністю постачальників послуг, пов'язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), які є банками, філіями іноземних банків, здійснюється у порядку, визначеному Законом України «Про банки і банківську діяльність» (Про банки і банківську діяльність, 2000). Нагляд за діяльністю постачальників послуг, пов'язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), які є небанківськими фінансовими установами, здійснюється у порядку, визначеному Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» (Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг, 2001) (п. 2 ст. 17 Закону 2074).

Постачальником послуг, пов'язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), може бути лише фінансова установа (п. 7 ст. 9 розділу III Закону 2074).

Послугами з обміну віртуальних активів є діяльність, пов'язана з обміном віртуальних активів на інші віртуальні активи та валютні цінності, що здійснюється для третіх осіб та/або за дорученням та в інтересах третіх осіб.

Постачальники послуг з обміну віртуальних активів мають право надавати послуги з обміну віртуальних активів виключно на інші віртуальні активи або на національну валюту (гривню), а у випадках, визначених Національним банком України, – на інші валютні цінності (п. 2 ст. 11 Закону 2074).

Термін «валютні цінності» вживається в Законі 2074 у значенні, наведеному в Законі України «Про валюту і валютні операції» (п. п. 2 п. 1 ст. 1 Закону 2074) (Про валюту і валютні операції, 2018). У разі запровадження НБУ заходів захисту відповідно до Закону України «Про валюту і валютні операції» норми Закону 2074 застосовуються до операцій з обміну віртуальних активів у частині, що не суперечить цим заходам захисту.

3. *Еквайринг та конвертація валюти, як спосіб сплати віртуальними активами.* Еквайринг (торговий еквайринг) – послуга банку, яка дозволяє за допомогою POS-терміналу (або його аналог) приймати до оплати платіжні картки міжнародних та національних платіжних систем за товари, роботи та послуги (Що таке еквайринг, еквайр, POS-термінал?, 2020).

Мобільний еквайринг (від англ. Acquire – купувати, отримувати) – технологія, що дозволяє приймати оплату товару або послуги банківськими картами за допомогою смартфона або планшетного комп'ютера і підключеного до них M-POS-терміналу. Мобільні POS-термінали можуть бути підключені до смартфона або планшету на базі Apple iOS або Android, а також до персонального комп'ютера. Окремих обмежень щодо прийняття банківських карт мобільним POS-терміналом немає. Типи і види платіжних карт можуть обмежуватися як банком-еквайром (наявністю сертифікацій в ПС) так і можливостями мобільного POS-терміналу (прийом карток із магнітною смугою і / або чипом, безконтактних карт). (Мобільний еквайринг, 2022)

Поняття конвертації валют щодо операцій з платіжними картками виникає в разі, коли валюта операції, що здійснюється з картою відрізняється від валюти карткового рахунку. Таким чином, якщо у власника картки відкритий рахунок в доларах США або Євро, а він знімає в банкоматі гривню або розраховується всередині України за придбаний товар або надану послугу, виникає конвертація з долара в гривню. І навпаки, якщо у власника картки рахунок в гривні, а він робить операцію в доларах США, виникає конвертація з гривні в долар. Говорити про подвійну конвертації можна в тому випадку, коли валюта розрахунків відрізняється і від валюти карткового рахунку та від долара США, або євро (в залежності від того, в якій валюті банк розраховується з платіжною системою). Розглянемо приклад, коли банк розраховується з платіжною системою в доларах США, а держатель картки здійснює покупку в Польщі в злотих. Для того, щоб дана операція успішно авторизувалася, а згодом відбулися коректні розрахунки, злоті конвертуються в долар США (перша конвертація), і авторизаційний запит на процесинговий центр українського банку приходиться на суму в доларах США. Тут долар конвертується в гривню (друга конвертація) і перевіряється чи достатньо гривні на рахунку клієнта, щоб зробити операцію за кордоном. Точно також здійснюються і розрахунки, з тією лише різницею, що авторизація операції, тобто дозвіл на здійснення операції, здійснюється за курсом на день здійснення операції, а списання буде проводитися за курсом на день списання суми з рахунку. Між цими двома подіями може пройти кілька днів, і курси, відповідно, можуть різнитися. Але це вже особливості розрахунків у платіжних системах. А загалом – це нормальна практика роботи з картою, і так було завжди. Уникнути конвертації можна тільки в тому випадку, якщо валюта рахунку власника картки не відрізняється від валюти, в якій здійснюється операція. Тобто якщо рахунок в євро і операція проходить в єврозоні, конвертації не буде, і точно так само, якщо операція в доларах США, і рахунок у клієнта в доларах – конвертації не буде (Подвійна конвертація валюти, 2022).

Аналогічним чином будуть проходити операції зі сплати товарів і послуг за допомогою наявних валютних активів у покупця, які будуть зберігатися на його рахунку. І це буде відбуватися в автоматичному режимі через постачальників послуг з обороту віртуальних активів, які отримали відповідний дозвіл від регуляторів ринку в Україні.

Висновки. Криптовалютою, яка прийняла законну назву в Україні, як віртуальні активи, у найближчому майбутньому, – можна буде розраховуватися в крамницях, супермаркетах та інших закладах. Не зважаючи на позицію ст. 2 Закону 2074, що віртуальні активи не є засобом платежу, такі платежі будуть мати місце і супроводжуватися в автоматичному режимі та на високій швидкості, завдяки, як варіант, процедурі еквайрингу та обміну, за допомогою посередників, – постачальників послуг з обороту віртуальних активів, які мають відповідний дозвіл з обміну віртуальних активів та ліцензії на переказ коштів без відкриття рахунку.

Наприкінці та у підтвердження отриманих результатів нашого дослідження, щодо можливості проведення розрахунків віртуальними активами у найближчому майбутньому, приведемо уривок з інтерв'ю державного службовця високого рангу, а саме заступника міністра з цифрової трансформації з питань розвитку ІТ, яке він дав інтернет-виданню «Мінфін» у 2021 році: «У нашому законопроекті чітко прописано, що криптовалюти не є засобом платежу, однак допустимі операції еквайрингу. Сьогодні законодавство в Україні так само не дозволяє розраховуватись доларами, але доларовою карткою можна спокійно оплачувати покупки. Під час оплати відбувається миттєва конвертація валют. Законопроект «Про віртуальні активи» передбачає, що компанії зможуть надавати послуги для таких конвертацій. Тому в Україні цілком легально можна буде розраховуватись криптовалютами, але через посередника» (Мінцифри: «В Україні можна буде легально розраховуватись криптовалютами», 2021).

Література

- Мінцифра спільно з криптоспільнотою презентували стратегію розвитку ринку віртуальних активів (2021, Липень 21). Міністерство цифрової трансформації України. <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-spilno-z-kriptospilnotoyu-prezentovali-strategiyu-rozvitku-rinku-virtualnikh-aktiviv>
- Мінцифри: «В Україні можна буде легально розраховуватись криптовалютами» (2021, Серпень 6). Мінфін. <https://minfin.com.ua/ua/currency/articles/oleksandr-bornyakov-virtualni-aktiv-mozhut-rovnisty-zaminiti-deyaki-nacionalni-valyuti/>
- Мобільний еквайринг: Принцип роботи, переваги і недоліки (2022). Prostobiz.ua. https://bankchart.com.ua/plastikovi_karti/statti/mobilniy_ekvajring_printsip_roboti_perevagi_i_nedoliki
- Подвійна конвертація валюти: Коли виникає і як уникнути подвійної конвертації в Приватбанку в 2022 році (2022). Bankchart.ua. https://bankchart.com.ua/plastikovi_kartki/statti/scho_take_podviyna_konvertatsiya_i_koli_vona_vinikaє
- Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, № 1063/2011 (2011). <https://zakon.rada.gov.ua/go/1063/2011>
- Порівняльна таблиця до Проекту № 7150 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України, щодо оподаткування операцій з віртуальними активами». (2022). <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1245233>
- Пояснювальна записка до Проекту № 7150 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування обороту віртуальних активів в Україні». (2022). <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1245235>
- Про банки і банківську діяльність, Закон України № 2121-III (2000). <https://zakon.rada.gov.ua/go/2121-14>.
- Про валюту і валютні операції, Закон України № 2473– VIII (2018). <https://ips.ligazakon.net/document/view/T182473>.
- Про віртуальні активи, Закон України № 2074– IX (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/go/2074-20>.
- Про Національний банк України, Закон України № 679– XIV (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/go/679-14>.
- Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг, Закон України № 2664– III (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/go/2664-14>.
- Проект № 7150 Закону Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами. (2022). <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39211>.
- Пропозиції Президента України до Закону «Про віртуальні активи». (2020). <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/2698>.
- Що таке еквайринг, еквайр, POS-термінал? (2020, Лютий 18). Дія. Бізнес. <https://business.diia.gov.ua/handbook/finansovij-menedzment/so-take-ekvajring-ekvajr-pos-terminal>.
- Dubai airline Emirates embraces digital currencies and metaverse to attract new customers. (2022, Травень 11). Arab News. <https://arab.news/298at>

References

- Mincyfra spilno z kryptospilnotoyu prezentovali strategiyu rozvytku rynku virtualnykh aktiviv [The Ministry of the Digital Community presented a strategy for the development of the virtual asset market with the crypto community]. (2021, June 21). Ministerstvo cyfrovoji transformaciji Ukrainy [Ministry of Digital Transformation of Ukraine]. <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-spilno-z-kriptospilnotoyu-prezentovali-strategiyu-rozvitku-rinku-virtualnikh-aktiviv> [in Ukraine].
- Mincyfra: «V Ukraini mozna bude leghalno rozrakhovuvatysj kryptovaljutamy» [Ministry of Digital: «In Ukraine it will be possible to legally pay with cryptocurrencies»]. (2021, August 6). Minfin.

- <https://minfin.com.ua/ua/currency/articles/oleksandr-bornyakov-virtualni-aktivi-mozhut-povnistyuzaminiti-deyaki-nacionalni-valyuti> [in Ukraine].
- Mobilnyj ekvayringh: Pryncyp roboty, perevaghy i nedoliky [Mobile acquiring: Principle of operation, advantages and disadvantages]. (2022). Prostobiz.ua. https://bankchart.com.ua/plastikovi_karti/statti/mobilniy_ekvayring_printsip_roboti_perevagi_i_nedoliky [in Ukraine].
- Podviyna konvertacija valjuty: Koly vynykaje i jak unyknyty podvijnoji konvertaciji v Pryvatbanku v 2022 roci [Double currency conversion: When it occurs and how to avoid double conversion in Privatbank in 2022]. (2022). Bankchart.ua. https://bankchart.com.ua/plastikovi_kartki/statti/scho_take_podviyna_konvertatsiya_i_koli_vona_vinikae_ [in Ukraine].
- Polozhennja pro Nacionaljnu komisiju z cinnykh paperiv ta fondovogho rynku, № 1063/2011 [Regulations on the National Securities and Stock Market Commission, No. 1063/2011] (2011). <https://zakon.rada.gov.ua/go/1063/2011> [in Ukraine].
- Porivnjajlna tablycja do Proektu #7150 Zakonu Ukrainy «Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrainy, shhodo opodatkuvannja operacij z virtualjnymy aktyvamy» [Comparative table to Draft No. 7150 of the Law of Ukraine «On Amendments to the Tax Code of Ukraine on Taxation of Transactions with Virtual Assets»]. (2022). <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1245233> [in Ukraine].
- Pojasnjuvaljna zapyska do Proektu #7150 Zakonu Ukrainy «Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrainy shhodo opodatkuvannja oborotu virtualjnykh aktyviv v Ukraini» [Explanatory note to Draft No. 7150 of the Law of Ukraine «On Amendments to the Tax Code of Ukraine on Taxation of the Turnover of Virtual Assets in Ukraine»]. (2022). <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1245235> [in Ukraine].
- Pro banky i bankivsjku dijajlnistj, Zakon Ukrainy № 2121-III [On banks and banking activities, Law of Ukraine No. 2121-III] (2000). <https://zakon.rada.gov.ua/go/2121-14> [in Ukraine].
- Pro valjutu i valjutni operaciji, Zakon Ukrainy № 2473- VIII [On currency and currency transactions, Law of Ukraine No. 2473- VIII] (2018). <https://ips.ligazakon.net/document/view/T182473> [in Ukraine].
- Pro virtualjni aktyvy, Zakon Ukrainy № 2074- IX [On virtual assets, Law of Ukraine No. 2074- IX] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/go/2074-20> [in Ukraine].
- Pro Nacionaljnyj bank Ukrainy, Zakon Ukrainy № 679- XIV [About the National Bank of Ukraine, Law of Ukraine No. 679- XIV] (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/go/679-14> [in Ukraine].
- Pro finansovi poslughy ta derzhavne rehuljuvannja ryнкiv finansovykh poslugh, Zakon Ukrainy № 2664- III [On financial services and state regulation of financial services markets, Law of Ukraine No. 2664- III] (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/go/2664-14> [in Ukraine].
- Proekt #7150 Zakonu Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrainy shhodo opodatkuvannja operacij z virtualjnymy aktyvamy [Draft No. 7150 of the Law on Amendments to the Tax Code of Ukraine on Taxation of Transactions with Virtual Assets]. (2022). <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39211> [in Ukraine].
- Propozycji Prezydenta Ukrainy do Zakonu «Pro virtualjni aktyvy» [Proposals of the President of Ukraine to the Law «On Virtual Assets»]. (2020). <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/2698> [in Ukraine].
- Shho take ekvayringh, ekvajr, POS-terminal? [What is acquiring, acquire, POS terminal?] (2020, February 18). Dija. Biznes [Action. Business]. <https://business.diia.gov.ua/handbook/finansovij-menedzment/so-take-ekvayring-ekvajr-pos-terminal> [in Ukraine].
- Dubai airline Emirates embraces digital currencies and metaverse to attract new customers. (2022, May 11). Arab News. <https://arab.news/298at> [in the United Arab Emirates].

Анотація

Грицай С. О. Віртуальний актив в Україні є засобом платежу? – Стаття.

У статті розглядаються віртуальні активи з точки зору використання його у якості платежу та обміну. При наявності декларування протилежного у Законі України «Про віртуальні активи», зокрема визначення у частині 7 статті 4 Закону 2074, яке має наступну трактовку: «Віртуальні активи не є засобом платежу на території України та не можуть бути предметом обміну на майно (товари), роботи (послуги)». Запуск ринку віртуальних активів – це потужний фактор економічного росту України. Його розвиток сприятиме створенню нових робочих місць, залученню інвестицій та посиленню конкурентоздатності нашої юрисдикції в міжнародному просторі. Водночас подальша розбудова цієї галузі потребує проактивної державної позиції та співпраці зі спільнотою фахівців. Віртуальні активи стануть вагомим явищем у державному управлінні та відносинах між людьми протягом наступних 5-и років. Тому Національний Банк України як незалежний регулятор зацікавлений у тому, щоб зробити подальші процеси з використанням віртуальних активів максимально зручними, безпечними, а також вигідними для усіх стейкхолдерів ринку та населення України. Верховна Рада України прийняла 17.02.2022 року Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX. Який був 15.03.2022 року підписаний Президентом України, після врахованих змін, згідно його раніше поданих пропозицій. Мета статті полягає у прове-

денні дослідження спрямованого на вивчення віртуального активу, з точки зору використання його як засобу платежу, а також використання як предмет обміну на майно (товари), роботи (послуги) та встановлення існуючих фінансово-економічних механізмів сприяючих цьому. Криптовалюта, яка прийняла законну назву в Україні, як віртуальні активи, у найближчому майбутньому, – можна буде розраховуватися в крамницях, супермаркетах та інших закладах. Не зважаючи на позицію ст. 2 Закону 2074, що віртуальні активи не є засобом платежу, такі платежі будуть мати місце і супроводжуватися в автоматичному режимі та на високій швидкості, завдяки, як варіант, процедурі еквайрингу та обміну, за допомогою посередників, – постачальників послуг з обороту віртуальних активів, які мають відповідний дозвіл з обміну віртуальних активів та ліцензії на переказ коштів без відкриття рахунку.

Ключові слова: віртуальні активи, криптовалюта, біткоїн, безготівкові гроші, грошові сурогати.

Summary

Hrytsai S. O. Is a virtual asset a means of payment in Ukraine? – Article.

The article considers virtual assets in terms of using them as payment and exchange. If there is a declaration to the contrary in the Law of Ukraine «On Virtual Assets», in particular, the definition in Part 7 of Article 4 of the Law 2074, which has the following interpretation: «Virtual assets are not a means of payment on the territory of Ukraine and cannot be exchanged for property (goods), works (services)». The launch of the virtual asset market is a powerful factor in Ukraine's economic growth. Its development will contribute to the creation of new jobs, attract investment and strengthen the competitiveness of our jurisdiction in the international space. At the same time, further development of this industry requires a proactive state position and cooperation with the community of specialists. Virtual assets will become a significant phenomenon in public administration and relations between people over the next 5 years. Therefore, as an independent regulator, the National Bank of Ukraine is interested in making further processes using virtual assets convenient, safe, and beneficial for all market stakeholders and the population of Ukraine. The Parliament of Ukraine adopted on 17.02.2022 the Law of Ukraine «On Virtual Assets» No. 2074-IX. Which was signed by the President of Ukraine on 15.03.2022, after the changes were taken into account, according to his previously submitted proposals. The purpose of the article is to conduct research aimed at studying a virtual asset, from the point of view of using it as a means of payment, as well as using it as a subject of exchange for property (goods), work (services) and establishing existing financial and economic mechanisms contributing to this. Cryptocurrency, which adopted the legal name in Ukraine as virtual assets, shortly – can be calculated in stores, supermarkets and other establishments. Despite the position of Article 2 of Law 2074 that virtual assets are not a means of payment, such payments will take place and be accompanied automatically and at high speed, thanks, as an option, to the acquiring and exchange procedure, with the help of intermediaries – providers of virtual asset turnover services, which have the appropriate permission to exchange virtual assets and a license to transfer funds without opening an account.

Key words: virtual assets, cryptocurrency, bitcoin, non-cash money, money surrogate.